

Sijajna zmaga strankarske neodvisnosti učiteljstva v Celju.

Te dni, od petka do nedelje, dne 16., 17. in 18. t. m. se je vršilo v Celju zborovanje VI. pokrajinske skupščine UJU, poverjeništvu Ljubljana.

Naša javnost se je živahno zanima za kongres, zlasti pa učiteljstvo Slovenije in tudi vse države, ker se je imel na tem zborovanju izvesti odločilni boj med pristaši čisto stanovske smeri učiteljskih organizacij, takozvanimi deklaratori in med pristaši neomejene vpliva SDS na učiteljstvo, takozvanimi antideklaratori. Ta boj se je izvojeval, kakor sledi iz nadaljnega poročila, s popolnim učinkom poraza SDS.

Prvi dan.

V petek zvečer se je vršila seja širšega sosveta, katerega so se udeležili vsi delegati in predsedniki okrajnih učiteljskih društev. Tu se je izvršila tudi izpolnitev odsekov v smislu poslovnika.

Posebno zanimanje pa je vladalo za zborovanja odsekov, tako za gospodarskega, ki je močno okrepilo pozicijo deklaratorjev, zlasti veliko zanimanje pa je vladalo za zborovanje stanovsko političnega odseka, kjer se je obravnavalo vprašanje deklaracije in debata o njej. Pretresale so se tudi smernice za preorganizacijo Uduženja. O tem vprašanju se bo razpravljalo na glavni skupščini v Beogradu. Odseki so zborovali do pozne ure zvečer na mestni osnovni šoli.

Izvolil se je verifikacijski odbor in določil ključ za volitve.

Nato je poročal g. Rudolf Mencin o smernicah stanovske politike naše organizacije. G. Anton Skala pa je referiral o osnovnih idejah in principih, na katerih mora sloneti naša organizacija in po katerih naj se sestavi nova pravila UJU.

Pri »Narodno-prosvetnem odseku je referiral g. Vekoslav Mlekuž: »Delovanje in organizacija učiteljskega prosvetnega dela«, g. Mirko Vouđa o »Najvažnejših problemih podeželskega učiteljstva«, sledila so še poročila kulturno-pedagoškega odseka, odseka za stanovski naraščaj, odseka za obmejno šolstvo in neodrešeno ozemlje, gospodarskega, pravno-obrambnega in tiskovnega odseka.

Pristaši SDS so hoteli pri debati o deklaraciji uveljaviti kompromisen predlog, s katerim so mislili napraviti zmedo, tako da bi se tvorile tri skupine: kompromisna, čisto stanovska in antideklaratorijska skupina. Ta načrt je popolnoma propadel in se je videlo že v petek svečer, da

antideklaratorijska skupina ne šteje več ko 27 glasov.

Čista stanovska skupina je bila popolnoma strnjena in pripravljena.

Drugi dan zborovanja.

V soboto, dne 17. t. m. zjutraj so se verificirali delegacijski mandati. Sporni sta bili delegacijski listi iz Murske Sobotice in Ljubljane-okolice. Dasi je bilo tu spornih pet mandatov antideklaratorjev, jim je deklaratorijska večina vseeno dovolila, da so imeli popolnoma pri vseh glasovanjih vse pravice. To je jasen dokaz, da so se deklaratori čutili popolnoma varne in močne ter pripravljene še za take trike antideklaratorjev.

Tajnikovo poročilo.

Tajnikovo poročilo je podal tajnik Lapajne. Članstvo je naraslo v letošnjem letu. Poročilo se je v ostalem dotikalo internih vprašanj organizacije. Podrobneje je bil obrtovan razvoj deklaracije in deklaratorijskega pokreta. Debate o tem poročilu ni bilo, ker je članstvo pričakovalo za zanimanjem naslednjega poročila, kakor poročilo o gospodarskem stanju organizacije, ki je že dolgo vzbujalo posebne interese članstva.

Iznesle so se mnoge stvari, ki so zelo utrdile pozicijo deklaratorjev, dasi so imele le indirektni vpliv in stik z idejno stranjo tega pokreta. V podrobneje se ne spuščamo!

Zelo velikopotezno je potem razvijal načela in temeljne ideje smernic stanovske politike g. Rudolf Mencin, predsednik mežiškega učiteljskega društva, ki je izneslo deklaracijo januarja tega leta.

Dvorana »Celjskega doma« je bila nabito polna pri tem referatu. Došla sta tudi poverjenik UJU v Zagrebu prof. Skavič in tajnik te sekcije g. Milojevič ter kot gost je došel tudi zastopnik organizacije UJU v Kastrvu. Vsi so se z velikim in napetim zanimanjem interesirali za pokret, o katerem so trdno prepričani, da bo imel zelo močan vpliv tudi na njihovo sekcijo UJU, in da se oo zanesel tudi med hrvaško učiteljstvo.

Zanimivo je registrirati, da je deklaracija priobčila tudi »Učiteljska Iskra« v Kragujevcu, to je glasilo levo orientiranih srbskih učiteljev, ki pa imajo v svojih vrstah inteligentni cvet srbskega učiteljstva.

Na prihodnji glavni skupščini UJU v Beogradu bodo vladali najožji stiki med slovenskimi pokretajski deklaracije in tamkajšnjimi učiteljskimi krogi okoli »Učil. Iskre«.

Lahko konstatiramo, da so bile oči vsega učiteljstva v državi v teh dneh obrnjene v Celje, kar se je tudi zelo dobro zavedal g. Skavič, ki je to dejstvo poudarjal.

Vtis, ki ga je napravil govor g. Mencina, je imel tako impozantno vpliv, da so celo vsi najzagrebenejši antideklaratori po večini izjavili, da so za te smernice.

Morda je bilo to le njih taktika, ali vendar je bila fronta deklaratorjskega učiteljstva tako neomajna, da ni niti za hip pustila skvariti moralnega efekta svojega jasnega in samozavestnega nastopa.

Antideklaratori so hoteli izvesti kompromis in preiti takoj na volitve, ko so pa opazili, da se je njihova taktika ponesrečila, so iznesli drugo sporno točko, ki naj bi razdvojila deklaratorijske vrste. Hotelo so izigrati parolo narodnega in državnega edinstva in s tem že po vsem izbrablenim političnim strankarskim geslom razdvojiti strnjene vrste deklaratorjev ter obvladati situacijo.

Tudi v tem pogledu je bilo tako vidno, da presegajo deklaratorijske vrste daleko nad dve tretjini vseh navzočih. Te vrste niti v tem vprašanju niso popustile.

Beg antideklaratorjev iz dvorane.

Ko so videli voditelji stare struje, da vsi njihovi triki ne morejo zlomiti vrst deklaratorjev, so se poslužili še poslednjega, a zelo obrabljene sredstva — terorja. Izjavili so kratko malo, da v znak protesta odhajajo iz dvorane in da je s tem razkol v sekciji UJU, Ljubljana, izvršen. Toda niso bili še dobro iz poslopja, ko so se v njihovih vrstah čuli kliči, da so napravili pogreško, njih vrste so postale zbegane in odšli so na posvetovanje v neko gostilnico.

Tam so sklenili, da pošljejo na zborovanje posebno deputacijo, ki naj prične z večino nova pogajanja. Tako naj se omogoči zopet časten prihod po nečastnem odhodu.

V splošnem se je opazilo, da deklaratori idejno visoko, visoko nadkriljujejo nasprotno strujo.

Argumenti, ki so jih navajali deklaratorijski debaterji, so bili visoki, medtem ko so se nasprotniki posluževali običajnih strankarskih političnih metod in so hoteli s tem ustvariti zase ugodno razpoloženje. Po odhodu antideklaratorjev se je mirno izvršilo

glasovanje.

Najprej se je izvršilo poimensko glasovanje za posamezne točke deklaracije, nato pa še volitve novega odbora.

Za deklaracijo je bilo oddanih 79 glasov, od teh 8 s pridržkom k prvemu členu, en glas je bil proti, 27 članov kluba učiteljev-pristašev SDS pa je iz dvorane odšlo. Mnogo pa je bilo pristašev deklaracije iz obližja Celja, ki pa so predčasno odšli na vlak.

V odbor je bila tudi izvoljena čista lista deklaratorjev in sicer so bili izvoljeni v ožji sovet UJU, poverjeništvu Ljubljana, sledeči člani:

Marija Godec, Ciril Hočevar, Anton Hren, Josip Kobal, Josip Lapajne, Rudolf Mencin, Anton Mervič, Ljudevit Musek, Robert Plavšak, Josip Ribičič, Andrej Skulj, Ljudevit Sijaneč. — Namestniki: Ivan Dimnik, Rado Grum, Angela Vode. — V nadzorstvo: Ljudevit Ivanjšič, Miro Repovš, Fran Skulj. — Za glavni odbor UJU v Beogradu se nominirajo sledeči: Anton Gnus, Anton Hren, Josip Lapajne. — Namestnik: Ivan Dimnik.

rajo sledeči: Anton Gnus, Anton Hren, Josip Lapajne. — Namestnik: Ivan Dimnik.

Odbor se je potem konstituiral tako: Poverjenik: Andrej Skulj, poverjenikov namestnik: Anton Hren, tajnik Josip Kobal, blagajnik Rado Grum, urednik Ivan Dimnik, člani: Marija Godec, Ciril Hočevar, Josip Lapajne, Rudolf Mencin, Anton Mervič, Ljudevit Mused, Robert Pavšak, Josip Ribičič in Ljudevit Sijaneč.

Besedilo sprejete deklaracije se glasi tako:

1. Življenski interes stanu in šole zahteva eno samo stanovsko organizacijo za vse učiteljstvo v državi. To bodi naše Uduženje, poleg katerega ne moremo priznati nobene druge stanovsko-politične organizacije osnovnošolskega učiteljstva.

2. Dobrodošel nam mora biti v organizaciji vsak stanovskozaveden učitelj in vsakemu mora biti zjamčena v njej popolna enakopravnost, svoboda vesti in mišljenja.

3. Kot edina od nas priznana organizacija je Uduženje moralno odgovorno za svoje celovanje celemu stanu, ne le članstvu.

4. Varovati mora svojo neodvisnost na vse strani, prvič da lahko paralizira kvarne vplive dnevnih politik na šolstvo, in drugič, da lahko zastopa interese stanu in šole napram vsakemu režimu.

5. Svojo moralno silo mora iskati v oskldu svojih zahtev z občenarodnim interesom, ki ji mora biti vselej in v vsakem slučaju najvišji zakon.

6. Njena naloga in dolžnost je:

a) zastopati skupne duhovne, socialne in pravne interese stanu ter odločno štiti državljske pravice učiteljstva;

b) vzgajati članstvo k samostojnemu mišljenju, varujoč svobodo stvarne kritike kot pogoj za zdrav razmah organizacije;

c) podpirati vsa stremeljenja po temeljitejši splošni in strokovni izobrazbi učiteljstva;

d) gojiti pravo tovarištvo in dvigati stanovsko moralno ter disciplino, temelječo v zavesti članstva, da je vsak posameznik odgovoren za svoje delo stanu in celoti;

e) sodelovati na napredku šolstva in narodne presvete v demokratičnem in socialnem duhu po priznanih sodobnih pedagoških načelih.

7. V ta namen si organizacija najresneje prizadeva in v kolikor je to treba, prelomi tudi s tradicijami, da si pribori oni položaj in vpliv, da jo bo morala vsa javnost brez-pogojno priznati in uvaževati kot edino pravo zastopnico celega stanu.

Vedno bodi tudi pripravljena za solidarno zastopanje skupnih interesov z drugimi organizacijami nameščencev in delaj zlasti na to, da se čimprej ustvari Unija učiteljstva vseh vrst šol.

8. V personalnih zadevah brani moralne in pravne temelje pri nameščanjih ter zastopaj načelo, da mora učiteljstvo pri njih sodelovati po svojih izvoljenih zastopnikih.

9. Kot svojo posebno nacionalno nalogo smatraj Uduženje delovati za jačanje osebnih stikov, za duhovno zblizanje in spoznavanje skupnih vzgojnih nalog učiteljstva iz vseh delov države.

10. Slovensko članstvo Uduženja naj prednjači v prizadevanju, da se odstranijo načelne ovire za vstop vsega še ne včlanjenega učiteljstva v UJU.

Nedeljska zborovanja.

V nedeljo se je pričel dnevni red zborovanja z občinim zborom »Učiteljske Samopomoči« v dvorani »Celjskega doma«, ki se je pričelo ob pol 8. zjutraj. Po predsednikovem, tajnikovem in blagajnikovem poročilu je bil pri volitvah ponovno izvoljen ves stari odbor s predsednikom Kocjančičem na čelu ter stari nadzorstveni odbor.

Ob istem času se je vršilo v mali dvorani »Narodnega doma« zborovanje srezkih šolskih referentov.

Ob pol 10. pa se je pričela v »Celjskem domu«

Pokrajinska skupščina.

Pokrajinsko skupščino je otvoril z lepim, pesniškim nagovorom dosedanji poverjenik g. Anton Gnus, ki je naglasil, da je imelo učiteljstvo v bivši Avstriji močno stanovsko organizacijo, ki je izšla ravno iz celjskega okraja. Dalje je poverjenik poudarjal nacionalnost UJU in se spomnil težkega sta-

nja neodrešenih bratov. (Burne ovacije zborovalcev.)

Govornik je dalje omenjal težko, še nastaljeno stanje učiteljstva, ki trpi pod samovoljno režimov. Toda učiteljstvo ne obupuje, nego skuša temu od pomoči.

Kot zapisnikarja je predsednik skupščine imenoval gg. Medveščka in Tončiča. Nato je predsednik pozdravil imenoma javne funkcionarje, kakor mestnega župana v Celju dr. Hrašoveca srezkega poglavarja vl. svetnika dr. Leop. Žužka, predsednika okrožnega sodišča dr. Josipa Kotnika, gimn. ravnatelja Mastnaka kot zastopnika srednješolskih učiteljev in hrvaške tovariše prof. Skaviča, Jova Milojeviča in Rubešolter vse zborovalce.

Dr. Hrašovec se je nato zahvalil za pozdrav ter pozdravil v imenu Celjanov zborovalec.

Prof. Skavič pa je v svojem pozdravu omenjal nužnost vzajemnosti slovenskega in hrvaškega učiteljstva, naglasil, da je slovensko UJU vzor vsem drugim organizacijam v državi in obljubljal pomoč pri organizatoričnem delu.

Nato se je prigrasil k besedi delegat Rajsp iz Ormoža. V svojem lepem govoru se je spominal vseh številnih zaslug, ki si jih je pridobil poverjenik Gnus v mnogih organizacijah stanovskega ali obče koristnega značaja. Nato je predlagal, da skupščina ob priliki, ko Gnus zapušta svoje mesto kot poverjenik, sklene, da se mu podeli častno članstvo.

Zborovalci so ta predlog z viharim odobravanjem sprejeli na znanje. Poverjeniku Gnusu je bila izročena krasna gravirana pisalna garnitura iz krizolita in bronu.

Poverjenik Gnus se je ves ginjen zahvalil za to izredno čast in obljubil še nadaljnje vztrajanje pri delu za stanovske koristi. Nato je gospa Godec predlagajala, da se podeli častno članstvo tudi g. Rajspu, ki si je stekel mnoge zasluge še kot predsednik štajerske učiteljske organizacije v bivši Avstriji, kar je zahtevalo tedaj mnogo poguma in požrtvovalnosti. Tudi ta predlog je bil z odobravanjem soglasno sprejet.

Nato se je pričel pozdravna brzozavka Njeg. Vel. kralju Aleksandru I. ter ministru prosvete Miši Trifunoviču.

Brezpuni poskusi antideklaratorjev.

Nato se je zglasila pri predsedniku tričlanska deputacija kluba SDS, obstoječ iz gg. Šege, Knafliča in Werka, ozročajoč mu izjavo z zahtevo, da jo predsednik prečita in otvori o njej diskusijo, hkrati zahtevajoč, da se kot prvemu podeli beseda g. Šegi.

Pov. Gnus obljubi, da bo izjavo prečital pozneje, Šegi pa podeli besedo, toda le pod pogojem, da bo govoril reprezentativni glavni skupščini primerno. Ta opomin se je pokazal neuspešnim, nakar je bila Šegi odvzeta beseda. Na predlog ge. Godčeve se je prešlo na dnevni red.

Član odseka g. Vauda je referiral o »Problemih podeželskih šol in učiteljev«. Referat je vseboval globoke misli ter dokaze, da je treba šolstvo reformirati, posebej pa je treba podeželsko šolstvo izenačiti na isto stopnjo z onim v mestih.

G. Doberšek je nato obžaloval, da ni tega referata slišal g. ljubljanski veliki župan dr. Baltič, ki je pred kratkim izdal naredbo, naj se podeželske šole omejujejo pri svojih proračunih, zlasti pa, naj ne pretiravajo luksuza.

Po kratki pavzi je prečital poverjenik brzozav na ministrski svet, kjer pokrajinska skupščina UJU najodločneje protestira proti nameravanemu znižanju službenih dohodkov, obenem z zahtevo, da se izplačajo dolžne razlike iz let 1923 in 1924.

Ta brzozav je bil soglasno z aplavzom sprejet.

Referent se izreka za združitev vseh učiteljev brez razlike političnega prepričanja. Pravila naj se sestavijo tako, da ne bodo nikogar ovirala k pristopu.

Poverjenik je nato ob popolni soglasnosti navzočih zborovalcev zaključil zborovanje, ki pomenja ogromen korak našega učiteljstva do popolne stanovske osamosvojitve od raznih političnih strank, zlasti pa od SDS!

H. P.:

Znanstveno obratovanje in naša industrija.

I.

Tehnika ima svoj izvor v onem trenutku, ko je prvi človek uporabil v boju z naravo mesto golih rok kamen, kost ali pa kos lesa. Kmalu je izprevidel, da se s primernimi sredstvi več doseže kot pa brez njih in da ni vsako sredstvo enako pripravno za vsako delo. Zato je začel človek na višji stopnji primitivne kulture, sredstva, ki so mu prvotno le slučajno v roko došla, primerno oblikovati. Nastalo je prvo orodje in orožje. V začetku ga je izdeloval iz lesa, kosti in kamna, pozneje, ko se je seznanil z ognjem, iz bronu in končno iz železa. S kopicenjem spoznanj in izkušenj na podlagi posnemanja in podedovanja, s stalnim spopolnjevanjem tehničnih pripomočkov in z vedno širšo uporabo naravnih sil se je dvignila tehnika tekom tisočletij na sedanjo stopnjo.

Na primitivni kulturni stopnji je imel človek le neznatno število potreb. Vse je izdeloval in prideloval sam. Na poznejši stopnji razvoja je prišel do spoznanja, da se potrebam, ki so postale večje, bolje zadosti, ako ne izdeluje vsak za se in vse sam, temveč da je bolje, ako sodelujejo posamezniki le nekatere stvari, katere potem med seboj zamenjujejo. S tem je nastala prva delitev dela.

S podjarmljenjem slabejših plemen od močnejših se je rodilo suženjstvo. Poleg tovrstnih domačih živali, katere je zaslužil človek že v primitivni dobi, je uporabljal zmagalec in privilegirane sužnje kot delav-

no moč. Na podlagi teh je bilo mogoče nekoč ustvariti velika tehnična dela, katerih razvaline občuduje sedanjost.

Na mesto mehanične energije sužnje je vpregla moderna tehnika v svoj voz naravne sile. Na mesto človeških sužnjev vrše delo danes milijoni sužnjev iz jekla in železa. Stroji dela danes več kot pa je premogel delati nekdo suženj in tlačan. Orje, seje, žanje, mlati, melje, gnete, tre in tolče, stiska, tke in prede, reže, striže, šiva, žaga, obla, pili, vrta, piše, tiska, šteje, meri in računa. Pri svojem delu je jako skromen, potrpežljiv, ne utrudljiv in se hrani vedno z isto hrano, z vodo, oljem, plinom in premogom.

Doba jeklenih sužnjev je nastopila z iznajdbo parnega stroja. Še posebno pa je začelo cveteti strojno delo, ko so nastopili na tehničnem pozorišču električni generatorji in motorji, ki dovoljujejo prenos energije padajoče in tekoče vode na daljavo. Parni stroji dela 70- do 100krat cenejše kot človeška moč. Vagon premoga napravi več kot pa človek v celem svojem življenju. Če bi se hotelo nadomestiti vse leta 1910 v Nemčiji v obratu se nahajajoče parne stroje z ljudsko silo, bi bilo potrebno 80 milijonov ljudi. V industriji je bilo vpreženo 1.36 milijonov kilovatov prirodne energije, kar odgovarja 280 milijonov ljudi. V Rusniji pa je bilo zaposleno v nemški industriji samo 7 milijonov ljudi. Leta 1910 je znašal železniški promet v U. S. A. 415.000 milijonov kilometrskih ton. Ker zmore človek okoli 1800 kilometrskih ton na leto, bi bilo treba v tem slučaju 230 milijonov ljudi za izvršitev iste-ga dela.

Kako hitro napreduje nadomeščanje telesnega dela s strojnimi, kaže sledeči zgled: V

Belgiji je prišlo leta 1870 na 1 prebivalca 49 vatov, leta 1910 pa že 265.

V tej deželi, ki spada med najbolj industrijske dežele v Evropi, je postalo relativno število vpreženih naravnih sil tekom 40 let petkrat večje.

Dočim so nastali prvi tehnični pripomočki navadno čisto slučajno in izdelavali pozeeje sicer zavedno in smotreno, drugače pa le približno namenu odgovarjajoče, stremi moderna tehnika svoja dela, naprave in stroje znanstveno utemeljiti in preračunati s stališča maksimalne ekonomije.

Moderna tehnika se opira vede ali nevede, hote ali nehotne na energetiko, ki uči, da je v interesu sedanjosti in bodočnosti izrabljati vse oblike energije z maksimalnim učinkim faktorjem. Tehnična praksa stremi v vedno večji meri v smeri maksimalne izrabe in uporabe naravnih energij, minimalnih izgub, varčevanja z materijalom in skuša vršiti delo z maksimalnim učinkom, t. j. z najmanjšim naporom v najkrajši dobi.

Ves tehnični napredek se je vršil s pomočjo slučajnih ali pa zavednih iznajdb. Zavedne iznajditelje je iskati v vrstah onih posameznikov, ki se zavedajo, da ni vse dobro, praktično in pametno, kar predpisuje narava ali pa častljiva tradicija, in da se da marsikaj bolje in z manjšim trudom doseči. Gonilno silo tehničnega napredka sploh tvori nezadovoljnost z obstoječim in stremljenje po boljšem in popolnejšem. Da se napredovanje ne vrši prehitro, za to skrbe privilegirani in nepriviligirani, diplomirani in nediplomirani konservativni elementi, katerih ideal je sedanjost in tradicija. Konservativni človek je zadovoljen z obstoječimi uredbami in napravami ter se upira novim idejam in

novim načrtom. Nosilci tehničnega napredka so iznajditelji in tehnični organizatorji.

Na podlagi strojne produkcije je prišel človek do spoznanja, da je vsaka produkcija v velikem bolj ekonomična kot pa v malem. To spoznanje v zvezi s stremljenjem po akumulaciji kapitala v rokah zasebnikov v domaćem večjega dobička je rodilo razvojno tendenco v smeri centralizacije in koncentracije industrije. Mali obrati ne morejo uporabljati strojev in tehničnih naprav v isti meri kot veliki, ne morejo izvesti v večjem obsegu delitev dela in obratujejo zato z večjimi izgubami. Ker obratujejo neekonomično, je povsem umjivo, da jih izpodrivajo veleobrati. Kar se vrši v industriji, to se bo zgodilo šeasoma v zemljedelstvu povsod, kjer je zemlja razkosana na male obrate.

Moderna doba je rodila na polju tehnike tendenco izrabljati surovine, prirodne sile in stroje kar najbolj ekonomično. Končno je prinesel razvoj idejo, da bi bilo umestno tudi žive stroje, t. j. delavce ekonomično in racionalno uporabljati. Med prvimi, ki so začeli baviti se s tem problemom teoretično in praktično, je bil ameriški inženir Taylor.

Frederic Winslow Taylor je bil rojen leta 1856 v Filadelfiji. S šestnajstimi leti je stopil kot vajence v podjetje Midvale Steel Co., kjer je deloval v začetku kot strugar, pozneje pa kot mehanik. Ker se ni zadovoljil samo z družabnim koritom in obstoječim stanjem v svojem delokrogu, je začel premišljevat in študirati in tako je prišel na idejo zvišati efekt dela in obratovanja v svoji stroki. Izprevidel je, da ni nikakor nujno, da se dela vedno po istem kopitu in zato si je stavil vprašanje, kako bi se dalo bolje narediti. (Dalje prih.)

Pojasnilo dopisnikom.

Prav dobro se zavedamo, da je kader dopisnikov za razvoj lista nujno potreben in zato se tudi trudimo, da vsakemu dopisniku čim najbolj ustrezemo. Toda še bolj pa moramo paziti, da ustrezemo tudi tiskovnemu zakonu, ker ne moremo tvegati, da bi ev. denarne kazni uničile obstoj lista.

Teh naših nujnih ozirov na tiskovni zakon pa velik del dopisnikov noče razumeti in običajno samo tisti, ki za svoj spis nočejo prevzeti sami odgovornosti. In nekateri od njih se niti toliko ne potrudijo, da bi nam poslali ves dokazilni material. Po tiskovnem zakonu pa moramo biti pripravljani, da tekom osmih dni po objavi dopisa ali članka podamo sodišču prav ves dokazilni material. Kar pa je popolnoma nemogoče, če pridemo do materiala šele po dva- do trikratnem križanju pošte.

In ker niti pri najboljši volji ne moremo ustreči vsem dopisnikom, potem je zamera in se nam očita, da tudi mi nismo neodvisen list in da ni pri nas prostora za kritiko, če ni koristna posebnim ciljem, kakor se je blagovolil izraziti dopisnik, vsled katerega smo napisali to pojasnilo.

Ta očitek pa je ne samo upravičen, temveč tudi nad vse krivičen. Se nikdar nismo odrekli objave članka ali novice, če je avtor članka ali novice izjavil, da prevzema vso odgovornost.

Take izjave pa je silno težko dobiti, pa tem lažje neupravičene očitke.

Naj bodo vsi gg. dopisniki prepričani, da vemo ceniti njih podporo in da je nam najbolj neprijetno, če ne moremo objaviti njih prispevkov. In zato naj ne bodo nejevoljni, če je objava poslanega prispevka izostala, temveč naj bodo uverjeni, da pri najboljši volji nismo mogli.

Naj bodo pa tudi prepričani, da ni ostala njih informacija brez vrednosti, temveč je vplivala v sorazmerju s svojim pomenom tudi na pisavo lista. Dopisnik je pač prvi informator lista.

Upamo, da bodo te vrstice naše dopisnike zadovoljile in obenem njih vrste pomnožile.

Politične vesti.

Spekulacija z narodnim edinstvom. Nedeljsko »Jutro« poroča, da se je na skupščini UJU v Celju velik del razprave sukal okoli zahteve samostojnih demokratov, naj se učiteljstvo v svoji resoluciji izreče za narodno in državno edinstvo, kljub temu, da je v resoluciji patriotičnost učiteljstva že prav do volj naglašena. Ali so mar pristaši SDS med učiteljstvom svoje zahteve postavili iz kakega gotovega preračunanege namena? Kaj bi neki storili gospodje, če bi se njihovi kolegi izrekli proti narodnemu edinstvu? Predlogi take vrste ne delajo nikomur časti.

Polčas. Dobro poučeni krogi zatrjujejo, da kljub vsem resničnim ali le navideznim nesoglasjem med obema vladnima strankama vsaj do običajnih volitev v Srbiji, t. j. do 15. avgusta ne pride do nobene izpremembe v vladi. Kar se sedaj poroča iz Beograda, so večinoma same poletne kombinacije ozirnoma takozvani »baloni«, ki naj pomagajo ugotoviti razpoloženje javnosti napram posameznim političnim kombinacijam. Gotovo je, da se sedaj, v mrtvi sezoni, marsikaj pripravlja in diskutira, toda s svojo pravo barvo bodo pričele prihajati merodajne politične stranke na dan šele v jeseni, ko se zopet sestane parlament.

Državljeni najkulturnejše vrste. Ministrski predsednik Uzunović je imenoval državne uradnike »državljeni najkulturnejše vrste«, ki bodo gotovo radi prispevali za pomoč nesrečnim poplavljencom. Je pa v naši državi še veliko državljanov, ki bi se čutili gotovo silno razžaljeni, če bi jim kdo očital manjšo kulturnost kakor državnim uslužbencom. Zakaj se ministrski predsednik ne ozira tudi na kulturnost teh?

Rumunija odklanja zvezo z Grčijo. Graška vlada je predlagala vladi v Bukarešti, da se takoj začne pogajanja za sklep zveze in vojaške pogodbe med obema državama. Rumunski ministrski svet pa je ponudbo grške vlade odklonil, češ da sedaj še ni prišel čas za sklepanje take pogodbe. Rumunija se hoče očitvidno prej posvetovati z Italijo, kakšno stališče naj zavzame napram Grčiji.

Proti diktaturi Kemal-paše se je odpor vplivnih Turkov kljub izvršeni smrtni obsodi nad 13 veljavniimi uporniki še pojačil in v kratkem se pričakuje nov proces proti 20 članom »organizacije za ujedinenje«. Vodstvo te organizacije je obtoženo, da se je tudi ono pripravljalo na nasilen prevrat.

SEJALEC SV. IZIDOR.

Od časa do časa se pojavljajo tudi na našem skromnem tiskarskem trgu reprodukcije domačih umetnikov. To je hvale vredno, da se skrbi tudi za publiciranje naše domače umetnosti. Prvkar je založila družba »Vera« v Ljubljani prvo nabožno sliko, namenjeno v prvi vrsti našim kmetiškim domovom. Predstavlja starodavnega zaščitnika kmečkega stanu: Sv. Izidorja. Original je napravil naš narodni slikar — poet M. Gaspari. Tiha tihična slovenska pokrajina se prebuja v prvi jutranji zarji, ki privabi našega pridnega kmetiča na polje k težkemu delu za vsakdanji kruh. Po preorani njivi stopa sejalec sv. Izidor. Nebeški blagoslov, ki si ga želi sejalec predstavljajo angelci, ki skrope zemljo iz zlatih škropilnic. To daje sliki ono privlačnost, ki jo mora imeti slika za naše podeželje, če hoče v kmetiško hišo. Prepričani smo, da se bode ta lepa slika prav hitro udomačila po slovenskih domovih ker je tako domača. V prejšnjih časih smo videli na steklenih podobah večkrat naslikanega sv. Izidorja — zaščitnika kmetijskega stanu. Naj torej zopet pride v kmetiške hiše in vzbuja spoštovanje do stanu in veselje do dela!

Dnevne vesti.

VLADA.

Kaj pravite, kaj bi naredil bogat človek, kateremu bi odnesel tat zlato uro? Jaž sicer nimam zlate ure, čeprav bi jo že okoli tretjega ali četrtega jelo potreboval, in ne vem, kaj bi naredili bogati ljudje, če bi bili okradeni za zlate ure, ampak jaz mislim, da res bogat človek tatvine ne bi niti opazil, če bi jo pa, se ne bi dosti zmenil za škodo ali pa nič. Bogat človek si to lahko dovoli.

Včeraj pa mi je padlo v glavo, da sem vprašal premožnega trgovca — da sem ga nalašč obiskal, mi menda 20. v mesecu ni treba še posebej zatrjevati — kako je kaj z vlado. »Kaj me briga vlada?« — je rekel, »jaz trgujem lahko brez vlade!«

Tako mi je povedal tudi čevljar, ki me je tirjal, naj mu plačam čevlje: »Kaj me briga vlada?«

In ravnotako mi je rekel bogat mesar, ki mi je zvečer plačal pol litra vina: »Kaj me briga vlada?«

Takrat sem se zamislil in sem se vprašal: »Kaj bi neki bilo, če bi nam kakšni arnavtski roparji vlado ukradli, tako po noči?«

Al ne bi vsi trgovci in obrtniki rekli, da jih to prav nič ne briga, kakor bogatina prav nič vznemirja tatvina zlate ure?

Anarhisti Bakunin je zapisal, da je najvišji cilj človeštva živeti brez vlade.

Mi smo, kakor izgleda, ta cilj že dosegli.

Vzdrževanje državnih dečjih domov. V proračunu ministrstva za socialno politiko je predviden kredit v znesku 10 in pol milijona dinarjev za vzdrževanje dečjih domov. Od tega kredita je določenih 6 milijonov dinarjev za prehrano dece, 1 milijon dinarjev za obleko, 700.000 Din za obutev, 150.000 Din za posteljnino, 160.000 Din za perilo, ostanek pa za razne druge potrebe.

Pomoč humanitarnim društvom. Ministrstvo za socialno politiko je odobrilo kredit v znesku 200.000 Din za subvencijo vsem humanitarnim društvom, ki se bavijo z zaščito dece.

Redukcija učiteljske. V prosvetnem ministrstvu pripravljajo predlog za redukcijo učiteljske. Po tem predlogu naj bi se učiteljski v Kastavu in Hercegovini takoj ukiniti. Razven tega naj se pa ukine postopoma še pet drugih učiteljskih in sicer tako, da se opusti vsako leto po en razred. Prvi razred naj se ukine že pričetkom prihodnjega šolskega leta.

Pomoč internatom srednjih šol. Ministrstvo prosvete je odobrilo kredit 200.000 Din za podeljevanje subvencij srednjim šolam, ki imajo internate. S subvencijami se bodo vzdrževali v internatih siromašnejši dijaki.

Splitski profesorji v Franciji. Koncem tega meseca priredi skupina splitskih srednješolskih profesorjev ekskurzijo v Francijo. Profesorji obiščejo nekoliko večjih mest na francoski Rivijeri.

Poljedelska razstava v Mostaru. V Mostaru se priredi koncem meseca avgusta velika poljedelska razstava. Razstavljeni bodo poljedelski proizvodi iz vrh krajev Hercegovine.

Odhod angleške mornarice iz Splita. Predvčerajšnjim je angleška mornarica zapustila Split.

Prepovedane publikacije. Ker so pisale proti interesom naše države, so prepovedane sledeče publikacije: »Le Cours Rouge«, »Deutsche Allgemeine Zeitung« in »Pruckopnik Svobode«. »Magyar Hirlap« je zopet dovoljen.

Uradni list št. 65 z dne 17. julija objavlja: naredbo o monopolni taksi za flobertske puške s kalibrom 6 mm, dopolnitev v pravilniku za opravljanje državnih strokovnih izpizov v resoru ministrstva za finance, razpis o uporabljanju minimalne carinske tarife na blago iz britanskih kolonij in protektoratov, pojasnilo za likvidacijo carine prostega uvoza tramvajskega in električnega materiala, ki ga uvažajo občine po razpisu C br. 57.569/1925, uredba velikega župana mariborske oblasti o izdajanju npravstvenih izpizbeval, izkaz mobilarnih in imobilarnih eksekucij, ki so se izvršile v Sloveniji v II. četrtletju 1926 zaradi izplačanih zaostankov na direktnih davkih, tarifno obvestilo o polovični železniški vožnji posetnikov zdravilnih kopališč ter objavo o določitvi mnogokratnika za mesec junij 1926 davčine od prirastka na vrednosti nepremičnin v mestni občini ljubljanski.

Nova železnica Bakar—Kraljevica. Iz Sušaka poročajo, da se bo začela graditi še to leto nova železniška proga od železniške postaje Bakar do bakarske luke vzdolž bakarskega zaliva do Kraljevice.

Obupno stanje železniške delavnice v Mariboru. Delavnica železniških vagonov v Mariboru se nahaja v obupnem stanju. Vsled pomanjkanja najpotrebnejšega materiala ne more nadaljevati obrata v polnem obsegu. Radi tega je delavnica prisiljena odpustiti 100 delavcev.

Slovesno odkritje spomenika kralju Petru I. v Kranju se vrši v dneh 31. julija in 1. avg. t. l. Spored: 31. julija: Ob 20. uri razsvetljava mesta in sproved z bakljado; ob 21. uri slavnostna akademija v Narodnem domu. Dne 1. avgusta: Zjutraj budnica; ob 8. uri dalje zbiranje društev in došlih gostov v parku kraljevice Petra pred Narodnim domom; ob 11. uri slovesno odkritje spomenika, nato defiliranje zastopanih organizacij in narodnih noš; ob 15. uri velika narodna veselica na slavnostnem prostoru; zvečer čarobna razsvetljava slavnostnega prostora z umetelnim ognjem.

Natečaj za vojaške veterinarje. Ministrstvo vojske in mornarice sprejme iz civilnega prebivalstva do 10 veterinarjev za vojaške veterinarje s činom veterinarskega poročnika. Prošnje je poslali do dne 31. julija t. l. veterinarskemu oddelku ministrstvu za vojsko in mornarico. — Podrobnosti glej v »Uradnem listu« št. 65 z dne 17. julija 1926.

Odlikovanja pri pošti. Odlikovani so: z redom sv. Save V. stopnje inšpektor poštne direkcije v Ljubljani Tomo Vrkljan, upravnika pošte Josip Vrtovec in Fran Moro, tajniki poštne direkcije Vladimir Kos, Janko Sirknik, Viktor Mitak in Franc Semrov; z zlato medaljo za vestno službovanje poštni uradniki Josip Pintar, Anton Kašič in M. Pavnušek.

Odlikovanja za gasilce. Ob priliki letošnjega jubileja Hrvatske gasilske zveze je podelil kralj Aleksander vsem članom gasilskih društev na Hrvaškem in v Slavoniji, ki služijo pri gasilstvu 40 odnosno 25 let, zlate odnosno srebrne svetinje za državljanske službe.

Iz zdravniške službe. Pri splošni bolnici v Ljubljani sta imenovana: zdravnik volonter dr. Franjo Klar za zdravnika pripravnik, dr. Fran Debeljak pa za zdravnika volonterja.

Imenovanja v državni službi. Imenovana sta: arhivski oficijal pri oddelku za socialno politiko v Ljubljani Josip Beguš za ekonoma državnega dečjega doma v Ljubljani, Ciril Tomšič, doslej uradnik pri okrožnem uradu za varovanje delavcev v Ljubljani pa za administrativnega uradnika pri državni podkovski šoli na Selu pri Ljubljani.

Iz poštne službe. Imenovani so: za šefa splošnega oddelka pri poštne ravnateljstvu v Ljubljani Anton Vesenjak, za šefa poštne oddelka šef splošnega oddelka dr. Josko Lobar, za tajnike poštne uradniki Lavoslav Kampjut, Anton Verč, Milan Štampar in Franc Perko; premeščen je iz Ljubljane v Split za šefa splošnega oddelka tajnik Anton Suhač; za upravnika prometne pri podružnici Poštne hranilnice v Ljubljani je imenovan šef oddelka Josip Potokar; vpoškojeni so: tajniki poštne direkcije v Ljubljani Josip Petrič, Matija Svetlič, Anton Pezdlič in Josip Kavc, dalje poštne uradnik v Ljubljani Josip Podbor ter poštne uradnik v Novem mestu Emil Prednika.

Panazijski kongres. Dne 1. avgusta se prične v japonskem mestu Nagasaki zborovanje panazijskega kongresa, ki se ga udeležijo zastopniki Kitajske, Jakonske, Filipinov, Indiji, Perzije, Sijama, Koreje, Anama in Turčije. Samo Kitajska pošlje 30 delegatov. Cilj kongresa je, da pride med azijskimi narodi do zblizanja ter da se vstanovi panazijska zveza z devizo: Azija Azijatom.

Mednarodni antialkoholni kongres v Estoniji. Mednarodni antialkoholni kongres, ki se vrši vsako leto v drugi državi, se prične koncem tega meseca v Tartu v Estoniji. Trajal bo 8 dni. Antialkoholna društva naše države bo zastopal Derviš Korkut, član uprave »Jugoslovenske zveze treznosti« v Sarajevu.

Nepredvidno ravnanje z granato. Iz Pariza poročajo: Skupina izletnikov na nekem parniku je izvelkla z vode 15 centimeterske granate, ki je ostala v vodi izza časa vojne. Granata je eksplodirala ter ubila enega mornarja, 6 pa ranila.

Strela udarila v planinsko kočjo. Iz Berlina poročajo: V planinsko kočjo Klimechoeu pri Biehlitzu je udarila strela. 4 osebe so bile ubite, 4 pa težko poškodovane.

Ad vremenske neogode.

Grom povročil požar. V Svilnem pri Sušaku je te dni udarila strela v neko hišo, ki je bila takoj v plamenu. V vasi je nastala panika. Ves napor na pomoč prihitelih vaščanov je bil zaman. Hiša je pogorela do tal. Najhušje je to, da je bilo vsled tega požara v eni uri postavljenih 5 rodbin brez strehe in pomoči na cesti.

Naš generalni konzul v Trstu izginil... Ze več dni krožijo o. bivšem generalnem konzulu v Trstu Stepanoviću razne senzacionalne vesti. Pred tremi meseci je bil prestavljen za konzula v Gradec, kjer se pa še do sedaj ni prijavil. Na njegovo mesto v Trstu je bil imenovan g. Savič. Ob nastopu službe ni našel ne konzula ne ključev od blagajne. Čakali so, da se Stepanović oglasi, da izroči ključe. Konečno je novi konzul z odobrenjem iz Beograda blagajno siloma odprl. Na splošno presenečenje je bila — popolnoma prazna. Ves denar, dohodki od vizumskih taks zadnjih dveh let, ki jih cenijo na več kot milijon dinarjev, je izginil. V Trst je odpisana komisija, ki ima namen pregledati račune ter ugotoviti svoto, za katero je oškodovana državna blagajna.

Preiskava glede umora osiješkega postajenačelnika se ni dovedla do nikakih pozitivnih rezultatov. Ugotovljeno je, da je Schwaigert nedolžen. Analitični zavod, ki preiskuje sledove na novčanikah, še ni podal svojega mnenja. Daktiloskopija ni mogla ničesar ugotoviti, ker so krvavi odtisi prstov na licu mesta slabi, slike pa vsled tega nejasne.

Po nedolžnem osumljen umora osiješkega postajenačelnika, aretiran, pozneje izpuščen. Te dni je bil aretiran v Zagrebu, kot smo javili, želez. sprej. Iv. Schwaigert. Ivan Schwaigert je prebledel in vprašal, zakaj je aretiran. Odgovorili so mu, da je aretiran na zahtevo osiješke policije, ki ga dolži, da je udeležen pri umoru osiješkega postajenačelnika, ter zahteva, da se ga privede v Osijek. Smola je hotela, da zagrebska policija dalje časa ni mogla dobiti z osiješke zveze. Zato aretovanca ni mogla niti zaslišati in mož se je valjal vse dopoldne v policijskem zaporu. Popoldne pa je javila osiješka policija zagrebski nenadoma, da Schwaigert ni absolutno ničesar zakrivil, vsled česar naj se ga nemudoma izpusti. Do aretacije je prišlo vsled tega, ker osiješka policija v prvem hipu ni vedela, kje se je Schwaigert, ki je vršil službo na vlaših Osijek—Zagreb, v kritičnem trenutku nahajal. Pozneje, ko je že zahtevala od zagrebske policije, da ga aretira in privede z močno eskorto v Osijek, je šele ugotovila, da je bil Schwaigert ob kritičnem času v službi, daleč proč od Osijeka...

Propaganda zoper suknje in telovnik. V Berlinu se je pričela živahna propaganda zato, da naj hodijo moški ob soparnih dnevih

po ulici brez suknje in brez telovnika, da naj torej nosijo na zgornjem delu telesa samo srajco. Ker se lisli, ki to idejo propagirajo, pri tem ne sklicujejo samo na Ameriko, temveč zatrjujejo, da je postalo to uzuelno tudi že v Angliji, je jel angleški tisk protestirati. Londonski listi pravijo, da je ta trditve izmišljotina brez vsake podlage. Za London bi bilo kaj takega nečuten »shocking«. Seveda so vstali zoper to propagando tudi berlinski krojači, ki pravijo, da bi pomenila taka moda zanje finančni ruin. Če je gospodom vroče, imamo danes tkanine, ki so lažje od svile. Tudi Dunaj protestira proti taki modi: ter pravi, da, če uvede Berlin to neukusnost, mu Dunaj ne bo sledil.

Vraževernost na Slovaškem. V Sogorni na Slovaškem je zaklinjala neka ciganka na poziv nekega kmela duhove. Fanatizirano prebivalstvo je napravilo grnado, privzelo žensko, prepričano, da je čarovnica, na kol ter jo hotelo sežgati. V zadnjem hipu je rešilo ciganko orožništvo.

Okružen posestnik plantaz. V vsej nizozemski Indiji vzbuja veliko pozornost proces zoper posestnika plantaz Van der Stocka. Van der Stock, splošno znana oseba, je obdolžen, da je trpinčil na nezakonski način domačine. Na kulije je ščuval pse, gole delavke pa je posipal s praškom, ki povzroča srbenje, tako, da jih je več skoraj zblaznelo.

Adamiti v Berlinu. Berlinska policija je izsledila te dni zopet lokal, v katerem so se shajali ponoči adamiti ter uganjali svoje orgije. Najemnica stanovanja je bila odpotavala ter izročila stanovanje v varstvo svojim sorodnikom. Ti so ga izpremenili v nočni zabavni lokal ter angažirali 5 kokot kot nage plesalke. Vstopnine sicer niso zahtevali, pač pa je moral naročiti vsak obiskovalec buteljki vina, ki se mu je zaračunala s 60 markami. Ko je prišla policija, je našla vežna vrata zaklenjena z večimi kompliciranimi ključavnicami. Predno se je posrečilo vrata odpreti, jo je večna gostov že odkurila.

Lastno hčerko ubili in vrgli v vodnjak. Te dni je prijavil trgovec Biagio Marnelli v Neaplju oblastim, da je njegova 9letna hčerka Marinella izginila. Policiji se je zdelo obnašanje zakoncev Martinelli sumljivo. Izvedla je v njuni hiši preiskavo. Po dolgem iskanju je našla v vodnjaku na dvorišču truplo izginule deklice. V hiši je našla policija okrvavljen železen drog. Zato se sumi, da so stariši deklico z drogom ubili ter jo vrgli nato v vodnjak. Obdolženca tajita.

Ljubljana.

Mestna občina odda na Ahačjevi cesti št. 10 na dvorišču, 6 kosanjevih dreves brezplačno, potrebnim revnim proslencem iz Ljubljane. — Zglasiti se je 19. t. m. ob 10. uri dopolne v mestnem gospodarskem uradu, soba št. 15.

Ljubljanski Sokol naznanja cenj. roditeljem, da se redna telovadba moške in ženske dece za dobo počitnice prične.

Enodneveni tečaj o brezalkoholnem gospodarstvu priredi o priliki kmetijsko-gospodarske razstave, ki se vrši od 4. do 13. septembra t. l. v Ljubljani, na željo novih interesevot »Brezalkoholna Produkcija« v Ljubljani, Poljanski nasip 10. Kdor se želi tečaja udeležiti, naj to čimprej sporoči po dopisnici, na kar prejme podrobnejša pojasnila.

SLIKE IZ POPLAVLJENIH KRAJEV.

Dne 14. t. m. so potovali vojni minister, prometni minister in poljedelski minister v poplavljen kraj. Spremljali so jih strokovnjaki in novinarji. V Apatinu so vstopili v motorne čolne.

V vsej pokrajini je vladalo živahno življenje, kakor za časa mobilizacije. Na tisoče kmetov, vojaštvo, na stotine vozov, ki dovažajo zemljo in material za nasipe, se bori dan in noč proti grozečemu elementu. Vendar je na mnogih krajih ta njihov napor zaman, ker rušijo ogromne mase vode s svojim silnim pritiskom nasip za nasipom, lomijo drevesa odnašajo seboj hiše, hišno opravo, živino in drugo.

V Tikvežu je silna voda razrušila nasip iz betona. Drevesa pred nasipom je voda popuhila in odnesla. Tu je voda dosegla globlino 18 metrov. Logarjevo hišo je odnesla. Vrhovi polomljene strehe neke hiše mole iz vode. Tu vidiš postelje, zaboje, divane, ki so jih še pravčasno odnesli iz bližnjih hiš, ki so sedaj pod vodo. Ena sama hiša je ostala nerazrušena. V ozadju porušenega nasipa molji iz vode vrh dipe. Ko je voda nenadoma vdrla skozi nasip, sta se rešila neki mož in njegova žena le na ta način, da sta splezala na vrh te lipe ter čepela tam v smrtnem strahu sredi pobesnelih valov. Vse večje drevje je voda podrla, le ta lipa je kljubovala. Šele po več urah je dospel inž. Šaler iz državnega posestva Belje, in ju rešil sigurne smrti.

Naš rojak Šuffaj, lovec na državnem posestvu Belje, pripoveduje o tragičnem poginu jelenov in divjačine: Ko je voda prodrla nasip, je udaril glavni tok v gozdove ter narasel na 2 metra višine. Naenkrat so bili jeleni z vseh strani popolnoma obkoljeni. Bilo je med njimi mnogo košut z mladiči. Srne so obupno kričoč plavale za svojimi mladiči, ki jim jih je voda odnašala. Cele 4 ure je trajala borba plemenitih živali z divjimi valovi. Strašno je bilo slišati v temni noči tulenje jelenov in srn, pomešano s šumenjem in udarci besnih valov. Ko je bila ministrska komisija tam, so plavali kadavri divjačine po vodi ter širili silen smrad. Iz vode so do takrat izvelkli preko 1000 jelenov, poginoli jih je vseh skupaj nad 2000. Samo na enem mestu so našli 600 vtopljenih jelenov. Tam je bil razdeljen gozd z žico v dva kompleksa. Plavajoči jeleni žice niso mogli preplavati ter so utonili. Tu so našli tudi kraljevega ljubljence, najlepšega jelena vsega državnega posestva, ki je imel na svojem rogovju 24 rogčev. Ne daleč od tega mesta so našli 20 mladih srajkov. Oni redki jeleni, ki so se rešili, so preživali v vasi, kjer so jih polovili kmetje, ki jih sedaj reče v svojih hlevih.

Edina človeška žrtev v Belju je bil delavec Majerhofer. Edino živo srno, ki so je rešili so našli na drevesu, kjer se je bila s prednjimi

mi nogami zapletla med veje. Drugo se živo srno so videli na strehi neke kovačnice v družbi listee. Tudi divjih svinj je mnogo utonilo. Fazani in zajci so poginili vsi. Ko je voda vdrila, so fazani pobegnili na almaško livado, kjer je bilo 1600 juter pokošenega sena. Tu so se povzpeli na vrhove senenih kupov, da jih ne bi dosegla voda. Ali jastrebi, orli in skobei, ki krožijo v velikih množinah nad poplavljenim ozemljem, so jih napadli, podavili in odnesli. Ostale je uničila naraščajoča voda.

Na teraso Aleksandrovega dvorca na Belju je bribežala skupina jelenov. Poslali so jim sena in koruze. Jeleni so stali do polovice v vodi, ki je vdrila tudi semkaj. Pozneje so jih prepeljali s čolni na varnejše mesto. Okrog 200 jelenov in druge divjačine je bilo rešenih. Te so odpeljali v gozdove v Koziru in Haljevu.

Iz Tikveža so krenili ministri s svojim spremstvom v Kozjak. Vse naokrog stoji voda kot eno samo morje. Postaja v Tikvežu je vsa v vodi, vidi se le streha, za katero so privezani čolni. Vas Kozjak je vsa pod vodo, tudi tu štrle le hišne strehe iz vode. Vas so že pred dnevi evakuirali. Ostali so le tamkaj bivajoči Slovenci, ker se niso nadejali take katastrofe. V zadnjem trenutku so se rešili s tem, da so splezali na strehe, od koder so jih s čolni prevažali na državno posestvo Belje.

Pri Kopačevu so ministri izstopili iz čolnov, da si ogledajo nasip okoli te vasi. Kopačev izgleda kakor otok, obdan, daleč naokrog z velikimi vodnimi masami. Ee bataljon vojakov in vsi vaščani grade pod vodstvom inženjerja Josimovića nove nasipe. Vendar stoji tudi v tej vasi 40 hiš pod vodo.

V soboto popoldne je podrta Donava nasipe med Apačom in Bogojevni in dolžini 40 metrov. Voda je poplavila 50.000 oralov zemlje. Pri Sisku je prestopila voda na več krajih nasipe.

Najhuša katastrofa grozi jutri in pojutrišnjem, ko pride novi veliki val iz Pasave.

Po raznih krajih v Vojvodini in Srbiji so divjala zopet huda neurja. V računskem in bukovskem okraju so uničena vsa polja. Po-

plava je zahlevala tudi več človeških žrtev. Pri Drenovem je predrta voda nasip. Reka Kolubara je prestopila bregove. Pod vodo so Lazarevac, Šipič, Pelka, Čelje in še več drugih vasi. Kot v drugih krajih, so se rešili ljudje na strehe. Uničeno je vse žito in seno. Škoda v teh krajih presega 10 milijonov dinarjev. Tu, kakor tudi v raznih drugih krajih, je odnesla voda zopet več mostov. V Čajetini je našla v valovih smrt žena nekega posestnika. Povsodi je poginilo mnogo živine.

Dočim divjajo v južni in zahodni Nemčiji še vedno neurja, se je pojavil v severni in srednji Nemčiji neznošen vročinski val. V Berlinu je kazal toplomer te dni 35° C v senci. Več oseb se je zgrudilo vsled silne vročine na ulici, vendar solničarica smrtnih žrtev ni zahtevala, razven turškega sultana v Hannoveru, ki se je podal v Hamburg k sprejemu turške ladje »Karandenz« ter je na pju radi vročine umrl.

Sport.

ZSK Hermes : Željezničarski SK (Zagreb) — 2 : 2 (1 : 2). V soboto je gostoval proti ljubljanskemu Hermesu njihov ožji tovariški Željezničarski SK iz Zagreba, ki zavzema v tamkajšnji prvenstveni tabeli četrto mesto. Domačini so proti našemu presenečenju igrali neodločno. V resnici od Hermesa takega rezultata vsaj po rezultatih spomladanskih prvenstvenih tekmovanj, ni bilo pričakovati; posebno pa proti enemu prvih zagrebških klubov, ki po mnenju zagrebških časopisov predstavljajo najboljši nogomet v naši državi ter »Kranjec« kar mimogrede absolvirajo. Zagrebčani so predstavljali v prvi polovici za malenkost boljše moštvo od domačinov, medtem ko sta si bili v drugi polovici obe moštvi enakovredni. Gostje so se posebno odlikovali s sigurno igro z glavo; posebno so stopili v njihovem moštvo v ospredje desno krilo, levi half in oba branilca. Najboljši mož na igrišču je bil brez dvoma Pleš L, ki je pravzaprav obvaroval Hermesa pred porazom. Prav dober je bil tudi vratar Hermesa Ha-

bicht in drugi branilec. Splošno se lahko reče, da je bila to najboljša igra Hermesa v letošnji sezoni. Cela igra se je vršila v zelo živahnem tempu, ki pa je proti koncu nekoliko ponehal. En goal za Hermesa je padel iz enajstmetrovke. Publike zelo malo — niti 200 ljudi. Tekmo je sodil prav dobro sodnik g. Ahčan.

Juniorske pokalne tekme SK Ilirija V soboto se je s tekmovanjem juniorskih moštev

Slavije in Ilirije otvorilo prvo kolo juniorskih tekmovanj za prehodni pokal Ilirije. Mlada, agilna Slavija je podlegla rutiniranemu nasprotniku z 10 : 0. Ilirijansko moštvo je skoraj konstantno oblegalo vrata svojega šibkega tekmovalca ter se je proti koncu že bolj igralo; na ta način je igra izgubila na zanimivosti.

Reprezentanca LNP : Željezničarski SK (Zagreb) — 6 : 1 (1 : 1).

Zapustil nas je naš zlati, najboljši soprog, ozir. oče, brat in stric, gospod

Fran Uršič

vladni svetnik v pokoju.

Mirno, vdano je zaspal dne 18. julija t. l. ob pol treh zjutraj.

Do groba ga bomo spremili v ponedeljek, dne 19. julija ob 3. uri popoldne, iz hiše žalosti, Zrinjskega cesta 4.

Vsem sočustvujočim prijateljem najiskrenejša zahvala!

ZALUJOČI OSTALI.

Brez posebnega obvestila. — Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Jack London:

127

Morski vrag.

Ko sem razmišljal, kako bi rešil to nalogo, je prišel Wolf Larsen na krov. Mahoma sva opazila na njem nekaj čudnega. Negotovost ali slabost njegovega gibanja je bila bolj očita. Stopal je kakor da bi se mu v glavi vrtelo. Na enem kraju je kar omahnil, položil roko na oči, kakor da bi si hotel obrisati pajčevino z obraza in se izpodtaknil, ne da bi bil docela padel; opotekal se je in majal sem pa tja in iztezal roke, da bi se kje oprijel. Pri stopnicah v medkrovju je prišel zopet v ravnovesje; nekaj časa je stal tam vrtoglavo, nenedoma pa se je zvil v dve gubi in sesedel na palubo.

»Zopet ima napad,« sem šepnil Maudi.

Prikimala je z glavo; v njenih očeh sem videl toplo sočutje.

Sla sva k njemu, on pa je bil nezavesten in je krčevito dihal. Sklonila se je k njemu mu vzdignila glavo, da bi mu kri ne prihajala vanjo, in poslala mene v kabino, da bi prinesel blazino. Prinesel sem pa tudi odeje in sta mu naredila lagodno ležišče. Potipal sem ga za roko, kako mu žila bije. Bil aje močno in redno, bila je sploh normalna, tako da sem se začudil. To me je naredilo nezaupnega.

»Kaj pa, če bi se samo delal, da mu je slabo?« sem vprašal in ga še vedno držal za zapestje.

Maud je zmajala z glavo in v njenih očeh sem videl grajo. Ampak v tistem hipu se je roka, katero sem držal, izvila iz moje roke in zgrabila kot jeklena past

mene za zapestje. Ves prestrašen sem na glas zakričal; videl sem njegov obraz, zloben in zmagovesten, ko se je še druga roka oklenila mojega telesa in me strašno stiskaje pritisnila k sebi.

Moje zapestje je postalo prosto, ampak druga roka, s katero me je držal okoli vratu, je držala moje roke tako, da se nisem mogel ganiti. S prosto roko pa me je zgrabil za vrat in v tistem trenutku sem bridko okusil smrt; moja neumnost je vse povzročila. Zakaj sem se upal priti v bližino teh strašnih rok? Občutil sem druge roke ob vratu. Bile so Maudine, ki so zaman skušale odtrgati roko, ki me je dušila. Odnehala je in slišal sem ženski krik, ki mi je segel do srca, zakaj bil je ženski krik, krik od strahu in obupa. Slišal sem ga bil že, takrat, ko se je potopila ladja »Martinez«.

Glava se mi je tiščala prsi; tako nisem mogel ničesar videti. Slišal pa sem, kako se je Maud obrnila in hitro stekla po palubi. Vse se je godilo bliskovito. Nisem se izgubil zavesti in zdelo se mi je neizmerno dolgo, predno sem slišal, da je pritekla nazaj. Tedajci sem začutil, da se je Larsen zgrudil pod mene. Sapa mu je pohajala in njegove prsi so se zgrudile pod mojo težo. Ne vem, ali je samo zasopel ali je spoznal, da ga prevladuje slabost, ampak toliko vem, da se mu je iz grla izvil globoko ječanje. Roka, ki me je držala za vrat, je odjenjala. Zadihal sem. Roka mi je zopet stisnila vrat. Ampak niti njegova silna volja ni mogla premagati slabosti, ki ga je obšla. Ta njegova volja je pojemalela. Omedleval je.

Maud je bila že prav blizu, ko je njegova roka po-

slednjikrat zaturala in je moj vrat postal prest. Odvalil sem se na palubo hropeč. Maud je bila blede, a mirna — moje oči so se mahoma uprle v njen obraz — in gledala me je deloma prestrašena deloma pomirjena. V rokah je držala krepak krepelec; ko sem ga zagledal, so tudi njene oči pogledale nanj. Krepelec ji je padel iz rok, kakor da bi jo bil iznenadoma zbudil, in v istem trenutku je moje srce zaplalo od velike radosti. Bila je v resnici ženska, moja družica, ki se je borila z menoj in zame, kakor bi se bila borila družica januarja, v njej se je zbudila prvobitna narava, pozabila je na vso svojo civilizacijo.

»Draga moja!« sem vzkliknil in se postavil na noge.

V naslednjem trenutku je bila v mojem objemu in krčevito ihtela ob moji rami, ko sem jo objel. Pogledal sem na sijajne njene rujave lase, ki so se na solncu lesketali kot dragulji, meni vse dražji kot dragulji v kraljevskih zakladnicah. Klonil sem glavo in ji na rahlo poljubil lase, tako narahlo, da ni opazila.

Tedajci me je obšla trezna misel. Navsezadnje je bila samo ženska, ki je jokala pomirjena sedaj, ko je nevarnost minila, v rokah svojega zaščitnika, človeka, ki je bil v nevarnosti za življenje. Da bi bil njen oče ali brat, bi položaj ne bil nikakor drugačen. Poleg tega tudi ni bil primeren ne čas ne kraj in želel sem da bi si pridobil boljšo pravico, da bi ji razodel svojo ljubezen. Radi tega sem ji še enkrat rahlo poljubil lase, ko sem čutil, da se odmikam mojemu objemu.

(Dalje prih.)

Najboljša, najcenejša
kolesa in šivalni stroj
so edino

Petelinčevi

znamke
Gritzner, Adler, Phönix

Blizu Prešernovega spomenika za vodo.

Od dobrega najboljšje je švicarski pletilni stroj

DUBIED

za dom, obrt in industrijo. Pouk brezplačen, ugodni plačilni pogoji. Tudi na obroke. - Večletna garancija.

Josip Petelinc, Ljubljana

„GROM“

CARINSKO POSREDENIŠKI IN ŠPEDI-
CIJSKI BUREAU

LJUBLJANA, Kolodvorska ulica 41.

Naslov brošurkam: „GROM“.

Telefon int. št. 45-4.

PODRUŽNICE: Maribor, Jesenice, Rakek.

Obavlja vse v to stroko spadajoče posle najhitreje in pod kulantnimi pogoji.

Zastopniki družbe spalnih voz S. O. N. za ekspresne pošiljke.

TISKARNA „MERKUR“

SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.

TELEFON ŠTEV. 332.

Se priporoča za vse v tiskarsko stroko spadajoča dela.

Mali oglasi

Za vsako besedo se plača 50 par, za debelo tiskano pa Din 1.—.

Mizarska delavnica

Franc Planinšek, Maribor, Mlinska ulica 11, izdeluje najfinejše in prosto pohištvo po zmernih cenah.

Uradnica

Z večletno prakso, zmorna korespondence, knjigovodstva, strojepisja in vseh pisarniških del išče službe za takoj ali pozneje. — Ponudbe na upravo lista pod šifro »Agilna«.

DRVA - ČEBIN

Wolfova 1/II. - Telef. 56.

Volna in bombaž

za strojno pletenje in vsakovrstna ročna dela se dabi v veliki izbiri in po najnižjih cenah pri Karel Prelogu, Ljubljana, Gospoška ul. 8. — Stari trg 12.

Knjigovodkinja

vsestransko verzirana prevzame delo za večerne ev. tudi popoldanske ure proti nizkemu honorarju. — Ponudbe na upravo lista pod značko »Natančna«.

Krasne dekoracijske patent-divane v plišu vam nudi izredno poceni Rudolf Sever, Ljubljana, Gosposvetska 6. Vabim na ogled!

Za tretjino cene imate pozimi na mizi sadje in zelenjavo, če jih ukuhate v nedosegljivih

WECK-ovih

kozarcih in aparatih. Tvorniška zaloga: Fruetus — Ljubljana. Krekov trg 10. Tudi na obroke!

Modroce

iz najboljšega domačega in češkega platna, posteljne mreže, zlozljive postelje, otomane dekoracijske patent divane in tapetniške izdelke nudi najceneje

RUDOLF RADOVAN
tapetnik
Ljubljana, Krekov trg 7.